

Durmuş Hocaoğlu

Dersimiz Milliyetçilik: XXXIV

Milliyetçilik Tabiatı ve Mâhiyeti Gereği Pozitiftir

Yeniçağ., “Analiz”, 28 Mayıs 2007, Pazartesi., s.12
“Analiz” Sıra No: 530; 2007-045; Mayıs-10

YENİÇAĞ

NOT:

Aşağıdaki kısımlar Yeniçağ'ın matbû nüshasından çıkarılmıştır

“Milliyetçiliğin sonu hâkimiyettir”; “Milliyetçilik sayesinde himaye, müdafaa ve talep mümkündür”; “Gayret, karşılıklı teşvik ve fedakârlık, milliyetçiliğin unsurlarıdır”; “Hakimiyet, halkın bir kısmının elinden kaçarsa, milliyetçi olan diğer bir grubun eline geçer.”

Haldûn'un ‘asabiye’sini “milliyetçilik” olarak okurken dikkat edilmesi gerekli olan husus, Asabiye'nin, günümüzdeki mânâ ve muhtevâsındaki milletlerin milliyetçiliğini de ihâta etmekle berâber, millet-altı ve millet-öncesi cemiyetleri de kapsamaması hasebiyle, Haldûn'un paradigmasında, modern milliyetçiliğin çekirdeği ve primordiyal şekli olarak anlaşılmasının daha isâbetli olacağıdır.

İbn Haldûn'un Neseb Asabiyesi ile tanımladığı şey, aslında bir milliyetçilik tanımlamasıdır. Nitekim, bu kavramın milliyetçilik ile eşdeğerliliği konusunda bir tebliğ te'lif eden Khemeri, “*asabiye'nin ‘milliyetçilik’ ile hemen hemen aynı mânaya geldiği bazı misaller vermek istiyorum*” dedikten sonra, Mukaddime'den almış olduğu bâzı başlıklardaki “asabiye” yerine “milliyetçilik”i ikame ettiğinde her ikisinin de aynı mânâyâ delâlet ettiğine işaret etmektedir[1]: “Milliyetçiliğin sonu hâkimiyettir”; “Milliyetçilik sayesinde himaye, müdafaa ve talep mümkündür”; “Gayret, karşılıklı teşvik ve fedakârlık, milliyetçiliğin unsurlarıdır”; “Hakimiyet, halkın bir kısmının elinden kaçarsa, milliyetçi olan diğer bir grubun eline geçer.”

Haldûn'un ‘asabiye’sini “milliyetçilik” olarak okurken dikkat edilmesi gerekli olan husus, Asabiye'nin, günümüzdeki mânâ ve muhtevâsındaki milletlerin milliyetçiliğini de ihâta etmekle berâber, millet-altı ve millet-öncesi cemiyetleri de kapsamaması hasebiyle, Haldûn'un paradigmasında, modern milliyetçiliğin çekirdeği ve primordiyal şekli olarak anlaşılmasının daha isâbetli olacağıdır.

İmdi; Asabiye, yâni içtimâî dayanışma, sun'î değil, fitrî ve tabiîdir, yaratılıştan gelir. Öyle olmaklığı îcap etmektedir; çünkü, o olmadan cemiyet vücut bulamaz. Nasıl ki

cemiyetler dillerini yaratmıyorlar, onları hazır buluyorlarsa, bu bağ da öyledir: *Önce cemiyet sonra asabiye* diye yanlış bir alâka tasavvur dahi edilemez; ne önce ve ne de sonra, her ikisi birlikte. Tıpkı yine, nasıl ki *önce konuşmayan insan sonra dil* diye bir şey olamıyor, insan ancak dil ile birlikte insan oluyor ise, cemiyet için de asabiye öyledir. Asabiye'nin bir hilkat mes'elesi olarak tab'an mevcut oluşu ise, O'nun pozitif oluşunun belgesidir.

Bu cümleden olmak üzere, modern mânâdaki milliyetçilik de, modern mânâdaki milletlerin asabiyesi olmakla o dahi tabî ve fitrî ve bu sebebe binâen de pozitifdir.

Millî kimliğin temel özelliklerini, “Tarihî bir toprak/ülke, ya da yurt; Ortak mitler ve tarihî bellek; Ortak bir kitlesel kamu kültürü; Topluluğun bütün fertleri için geçerli ortak yasal hak ve görevler; Topluluk fertlerinin ülke üzerinde serbest hareket imkânına sahip oldukları ortak bir ekonomi” şeklinde beş maddede cem' eden Anthony Smith, buradan hareketle, Millet'i *tarihi bir toprağı/ülkeyi, ortak mitleri ve tarihî belleği, kitlevi bir kamu kültürünü, ortak bir ekonomiyi, ortak yasal hak ve görevleri paylaşan bir insan topluluğunun adı* olarak tanımlamaktadır[2] ki bütün bu maddelerin ortak özelliği, hepsinin ‘belirli bir cemiyet’in “ortak” paydaları oluşudur. İşte bu ortak paydaları sağlayan şeyin adı her ne ise, o – ki buna iki asırdan beri “milliyetçilik” deniyor – besbelli ki, içtimâî bir varlık olan Âdem evlâtlarında tab'an bulunan fitrî ve tabî bir bağlanma kuvvetidir.

Şu hâle göre, mükerreren, tab'an, hilkat eseri mevcut olan her şey gibi milliyetçilik de pozitifdir; ancak, yine tab'an, insanın olduğu her yerde insana has kusurlar, sapmalar da gayri kabili içtinab olduğuna göre, hilkat eseri mevcut olan her şey gibi O'nun da negatif tezâhürleri olabilir elbette, olmuştur da, olmaktadır da, olacaktır da: “İyi Milliyetçilik” yanında “Kötü Milliyetçilik” diye bir türünün de olması gibi[3]. Ve elbette negatifi de vardır; ancak bütün bunlar O'nun mâhiyeti gereği pozitifliğine halel getirmez.

Hâsılı kelâm: Milliyetçilik, en kadîm zamanlardan günümüze kadar, bu şekilde bir adı yok iken de hep vardı, hep de var olacaktır; O, insan olmağımızın lâzımı gayri müfârık ve zarûrî bir sebebi olduğu gibi netîcesidir de. Beri yandan, nasıl ki bir olgu olarak milliyetçiliğin kademine karşılık bir kavram olarak Milliyetçilik sonradan icad edilmişse, bir kavram olarak **Pozitif Milliyetçilik** de sonradan icad edilmiştir; ancak, yazdıkları okuduklarından daha ziyâde olan köşe allâmelerinin kendi keşifleri sandıklarından hayli zamandan beri, en azından George Orwell tarafından kullanıldığından bu yana da tedâvüldedir[4].

[1] T. Khemeri., “İbn Haldun'un Mukaddime'sindeki “Asabiye” Mefhumu”., *Der Islam*, Bd. XXIII, 1936, s.163-188., Çeviren: Hüseyin Zamantılı., *1982 Sosyoloji Konferansları*., (Ayrı Basım)., İstanbul, 1984, s.188;

[2] Anthony David Smith., *Millî Kimlik (National Identity)*., Çev.: Bahadır Sina Şener., İletişim Yayınları., Şubat 1994, İst., s.31-32;

[3] Bkz. Msl.: Philip Spencer, Howard Wollman., “Good and Bad Nationalisms: A Critique of Dualism”., *Journal of Political Ideologies*; Abingdon; Oct 1998; Volume: 3, Issue: 3, pp.255-274;

[4] George Orwell., “Notes on Nationalism” (May 1945)., URL: [<http://www.k-1.com/Orwell/nat.htm>]., Date of Retr.: 27.08.2002

